PREGĂTIREA ŞI PROMOVAREA JUCĂTORILOR DE PERSPECTIVĂ

Pregătirii jucătorului de perspectivă trebuie să i se acorde o atenţie cu totul specială. În caz contrar, tînărul talentat sau dispare în anonimat sau se plafonează. Se întîmplă adesea — şi în fotbalul nostru au fost numeroase cazuri — cînd adevărate „speranţe" nu au mai confirmat valoarea iniţială. Dispariţia sau plafonarea jucătorului de perspectivă se poate datora sau felului cum sînt pregătiţi aceşti jucători sau, cazurile cele mai numeroase, mentalităţii însăşi a jucătorilor respectivi.

Unii antrenori privesc cu destulă uşurinţă pregătirea jucătorului talentat prin aceea că nu fac nici o deosebire între pregătirea jucătorului deja format, experimentat şi a celui de perspectivă, supus promovării. Folosind aceleaşi metode în pregătire, nedînd atenţie pregătirii speciale sau, în alte cazuri, forţînd pregătirea fără a se ţine seama de particularităţile acestei vîrste, aceşti tineri talentaţi devin cu timpul aşa numite „talente pierdute".

Aşa cum am subliniat, cazurile cele mai numeroase de dispariţie a talentelor se datoresc felului cum înşişi jucătorii tineri înţeleg pregătirea. Unii consideră că doar talentul este suficient pentru a juca bine, alţii nu au destulă voinţă de afirmare din care cauză se complac în mediocritate, iar o altă categorie de jucători nu este exigentă faţă de cerinţele vieţii sportive.

PROFILUL JUCĂTORULUI

La prima vedere se pare că această problemă este simplă şi că este deajuns să-l vedem pe fotbalist evoluînd o singură dată ca să ne dăm seama de valoarea lui. Sînt numeroase cazurile cînd însăşi antrenorul se înşeală asupra valorii jucătorului şi aceasta ca urmare a unei verificări superficiale, de moment. Sînt, de asemenea, cazuri cînd antrenorul nu-şi dă seama de calităţile unui jucător chiar dacă l-a avut în pregătire o perioadă mai lungă. Numai aşa se poate explica faptul că fotbalişti ţinuţi pe tuşă la o echipă, devin jucători fruntaşi la alta de aceeaşi categorie, sau chiar în lotul reprezentativ.

Întrebarea ce se pune — şi căreia încercăm să-i dăm răspuns — este: **care sînt calităţile pe care trebuie să le întrunească un tînăr jucător pentru a-i atribui titlul de fotbalist talentat, de perspectivă?**

Încercăm să-i stabilim profilul, profil care, aşa cum vom vedea, prezintă o serie de particularităţi de ordin biologic, psihic, fizic, tehnico-tactic.

Cu privire la acest profil vrem să subliniem că este greu de găsit un tînăr jucător care în acelaşi timp să întrunească toate calităţile pe care le vom menţiona. Mai mult, trebuie acceptate şi unele deficienţe şi aceasta ca urmare a faptului că avem de-a face cu un fotbalist încă în formare Însă, pentru ca un tînăr jucător să fie trecut în categoria celor de perspectivă, trebuie să întrunească o bună parte dintre calităţile menţionate în acest profil.

Particularităţi de ordin BIOLOGIC: — Dezvoltarea fizică: talie, greutate, robusteţe. În comparaţie cu echipele noastre, cele străine impresionează din acest punct de vedere: jucători robuşti, puternici în special în liniile defensive şi vîrfurile de atac.

Dezvoltarea fizică trebuie privită şi prin prisma postului pe care jucătorul îl ocupă în echipă.

— calităţi fizice predominante. Fotbalul actual pretinde ca jucătorul să aibă dezvoltate toate calităţile fizice. Cu toate acestea consider că **viteza este calitatea fără de care nu se poate practica un fotbal modern,** calităţe pe care jucătorul de perspectivă trebuie să o posede în mod nativ;

— tipul de sistem nervos. În fotbal avem nevoie de jucători puternic echilibraţi, calmi dar vioi.

Particularităţile de ordin psihic:

— dăruire şi dragoste pentru fotbal, dorinţa de a progresa şi de a ajunge cît mai departe pe linia măiestriei. Perseverenţa pentru a ajunge în echipa naţională.

Calităţi MORALE şi DE VOINŢĂ: curaj în ciocnirile cu adversarul, voinţă şi fermitate în acţiuni, perseverent, nu renunţă la luptă, conştiincios în antrenament, dar capabil să înveţe şi singur; capacitatea de a se concentra la meci; disciplinat tactic; capacitate de integrare în activitatea colectivului; vesel, sincer, vioi, ştie să se stăpînească;

— voinţa de a duce un regim la cel mai înalt nivel al exigenţei sportive.

Particularităţi privind pregătirea sportivă şi cunoştinţele realizate anterior, pe factorii antrenamentului sportiv. Din acest punct de vedere jucătorul trebuie să întrunească o serie de calităţi şi anume:

— în executarea procedeelor tehnice să arate subtilitate şi fineţe, iar în meci să aibă capacitatea de adaptare a execuţiilor însuşite la antrenament la situaţiile ivite în joc, aducîndu-le modificările necesare. Aceste modificări se efectuează cu ajutorul fanteziei. Este vorba de **fantezie constructivă,** prin care jucătorul caută să rezolve creator o situaţie dificilă, fantezie pusă în interesul echipei şi nu pentru evidenţierea personală;

— nu joacă şablonat, căutînd să introducă elemente noi în joc, prin care să producă surpriza adversarului;

— se orientează rapid pe teren, „vede" tot terenul, adică observă în acelaşi timp coechipierii, adversarii, precum şi circulaţia mingii;

— dă dovadă de inteligenţă de joc, de anticipare;

— sprijină şi ajută partenerul care controlează mingea;

— se descurcă în spaţii aglomerate şi cînd este jenat de adversar.

Particularităţile de ordin psihic şi cele privind pregătirea sportivă pot fi depistate în antrenamente, meciuri şi în activitatea extra-sportivă. Este drept că normele de control constituie un bun mijloc de apreciere a pregătirii însă **valoarea unui jucător poate fi cunoscută şi apreciată cel mai bine în condiţiile jocului oficial sau amical.**

METODICA PREGĂTIRII

Aşa cum am menţionat, în pregătirea fotbalistului de perspectivă trebuie să facem un apel la unele metode şi mijloace oarecum diferite de cele folosite în antrenamentul comun.

Din întregul lot de jucători, antrenorul trebuie să depisteze pe cei care se apropie de profilul jucătorului de perspectivă. Aceasta înseamnă, totodată, şi stabilirea nivelului iniţial de pregătire. Depistarea trebuie făcută în mod obiectiv, realist. Cunoscînd nivelul iniţial de pregătire, antrenorul trece la stabilirea profilului în perspectivă a jucătorului respectiv. În acest scop se determină obiectivele şi sarcinile care se propun a fi realizate într-o anumită perioadă de timp.

Pregătirea propriu-zisă se reflectă în planificarea curentă şi de perspectivă şi se concretizează într-un plan special de pregătire. Subliniem că acest plan are un caracter strict individual. In felul acesta, antrenorul va putea folosi metodele şi mijloacele cele mai indicate prin care se accelerează ajungerea la măiestrie în conformitate cu particularităţile jucătorului respectiv. *Antrenamentul colectiv perfecţionează jocul de ansamblu şi coordonarea tactică între jucători, în timp ce pregătirea efectuată în baza planului special accelerează însuşirea deprinderilor de joc şi scurtează durata de promovare a jucătorului de perspectivă.*

Planul de pregătire în perspectivă se elaborează pe durata unui an competiţional sau numai pe durata turului şi a returului. În general, antrenorul îşi stabileşte durata de realizare a obiectivelor şi sarcinilor, adică termenul final pe care îl propune pentru ca jucătorul de perspectivă să devină jucător de bază în prima echipă.

Planul curent, care se elaborează pe etape mai mici de 3—4 săptămîni, este documentul operativ şi are la bază observarea psihotehnică iniţială. În mod orientativ, iată un model de plan de pregătire:

Plan de pregătire de la... pînă la...
al jucătorului...
Postul....

Particularităţi şi calităţi predominante	Deficienţe vizibile	Mijloace	Indicaţii	Norme de control
1	2	3	4	5.

Cîteva recomandări cu privire la completarea rubricilor:

Rubrica 1

Se înscriu acele particularităţi şi calităţi pentru care jucătorul este considerat de perspectivă (pe factorii antrenamentului).

Rubrica 2

Se înscriu deficienţele cele mai pregnante (pe factorii antrenamentului).

Întrucît planul special de pregătire se întocmeşte pe o perioadă relativ scurtă, nu este indicat să se noteze toate calităţile şi deficienţele jucătorului deoarece, oricît am vrea, acestea nu pot fi perfecţionate sau remediate într-un timp atît de scurt. Treipatru calităţi şi deficienţe, şi acestea alese dintre cele mai reprezentative. De asemenea, nu trebuie să ne aşteptăm ca acestea să fie rezolvate în 3-4 săptămîni; de aceea ele pot fi transferate şi în planul următor.

Rubrica 3

Se menţionează exerciţiile cu ajutorul cărora, pe de o parte se desăvîrşesc calităţile formate, iar pe de alta se remediază deficienţele.

Exerciţiile le selecţionează antrenorul. Aceasta nu înseamnă că tînărul fotbalist nu are voie să exerseze un procedeu pe care îl consideră util jocului său. Mergînd pe linia dezvoltării personalităţii şi a spiritului creator, trebuie să se lase şi la latitudinea jucătorului exersarea unor procedee preferate de acesta.

Rubrica 4

Indicaţiile se referă la numărul de repetări, ritmul de execuţie, intensitate.

Planul de pregătire poate fi realizat în antrenamentele colective folosind metoda individualizării sau în antrenamente suplimentare (sub directa conducere a antrenorului sau în lipsa acestuia).

Mijloacele planului în pregătire nu se aleg la întîmplare, ci trebuie luate în considerare sarcinile perioadei în care ne găsim (pregătitoare, competiţională, de tranziţie). Pentru realizarea planului propus trebuie să avem în vedere că jucătorul este supus şi la pregătiri comune şi deci numărul exerciţiilor nu trebuie să fie mare; în schimb, cel al repetărilor trebuie să crească.

O problemă deosebit de importantă este aceea a efortului. Fiind vorba de jucători tineri, în plină formare şi dezvoltare, efortul suplimentar trebuie inclus în cadrul efortului planificat pe etapa sau chiar ciclul respectiv.

Pentru ca un jucător de perspectivă să-l transformăm într-unul de clasă trebuie să avem în vedere (lucru foarte important) faptul că *particularităţile de ordin fizic şi psihic ale jucătorului talentat imprimă execuţiilor tehnice o notă personală mai accentuată.* Această notă personală (stilul) nu trebuie frînată, ci, dimpotrivă, stimulată. Antrenorul trebuie să se îngrijească cît mai bine de pregătirea acestui jucător, să-i accelereze ajungerea la măiestrie, însă această grijă nu trebuie să dea impresia de dominare, de tutelare. Stimulînd stilul şi creaţia personală putem forma jucători cu personalitate.

Planul de pregătire prevede, în general, numai mijloace de pregătire sportivă. Pentru scopul urmărit este necesar să se facă apel la toate mijloacele pentru ca jucătorul de perspectivă să atingă nivelul optim. Din acest punct de vedere antrenorul trebuie să acţioneze pe linia pregătirii psihologice însă în prealabil să-i cunoască foarte bine particularităţile psihice, să-i observe cum se comportă în antrenament, în meci, în colectiv, în viaţa particulară.

PROMOVAREA

Promovarea este un proces foarte complicat care cere de la antrenor măiestrie pedagogică, iniţiativă, tact.

Pentru reuşita promovării, *alegerea momentului* este deosebit de importantă. Acesta trebuie să corespundă momentului cînd jucătorul este foarte bine pregătit şi cînd antrenorul are certitudinea unui randament bun din partea acestuia. Se poate întîmpla însă ca randamentul în meci să nu fie cel aşteptat. De aceea, un antrenor experimentat se va gîndi şi la unele situaţii care la prima vedere par a fi de importanţă secundară. Astfel, nu este indicat ca tînărul jucător să fie introdus într-un meci în care adversarul direct este un jucător foarte bun, experimentat, deoarece în acest caz cel nou promovat nu va putea să-şi demonstreze capacităţile.

De asemenea, nu este indicat ca promovarea să se facă într-o partidă în deplasare. Terenul necunoscut, publicul care nu ţine seama de „promovare", adversarul care — pe teren propriu — joacă altfel decît pe terenul advers, tracul debutului, constituie factori care influenţează negativ randamentul jucătorului promovat.

O importanţă deosebită o are cunoaşterea de către antrenor a particularităţilor individuale şi mai ales a celor de ordin afectiv. Un jucător îndrăzneţ, vioi, bine echilibrat, poate fi introdus cu încredere chiar şi în jocul din deplasare. Dar, nu întotdeauna avem jucători cu astfel de particularităţi. Cu fotbalişti mai slabi din punct de vedere afectiv, cu jucătorii emotivi, trebuie luate anumite măsuri înaintea întîlnirii. Cei emotivi sînt mai nervoşi, nu au somn şi poftă de mîncare. Emotivitatea se accentuează cu cît se apropie ora meciului. Starea lor poate fi influenţată în bine prin luarea unor măsuri înainte de meci. Astfel, se recomandă administrarea de calmante în ajunul partidei; apoi, este de dorit ca jucătorul emotiv să nu doarmă în aceeaşi cameră cu altul tot emotiv sau care îşi face, de asemenea, debutul; să i se indice citirea unor cărţi cu conţinut distractiv. Cuvintele de îmbărbătare ale antrenorului, care se va referi la buna lui pregătire, încurajările că va juca bine, sînt de asemenea, mijloace de micşorare sau de eliminare a stării emoţionale. Încălzirea înainte de meci a acestor jucători trebuie să fie uşoară şi de lungă durată.

Sfaturile pe care le dă antrenorul trebuie să se refere şi la felul cum trebuie să rezolve situaţiile de joc. Astfel, tînărul aspirant la gloria fotbalistică trebuie sfătuit să nu încerce să se complice în joc, ci să caute, mai ales la început, să rezolve cît mai simplu situaţiile ivite.

De multe ori, o contribuţie însemnată la reuşita promovării o au jucătorii mai vîrstnici, experimentaţi, dar şi felul cum antrenorii au discutat cu aceştia în acest sens. Cuvintele de îmbărbătare, chiar atunci cînd cel promovat greşeşte, dirijarea plasamentului, a acţiunilor, contribuie la o evoluţie reuşită a celui promovat.

Sînt şi cazuri cînd jucătorul nu numai că nu este sprijinit la primul meci de antrenor şi coechipieri ci, dimpotrivă, acestora le sînt create stări care fac imposibilă etalarea adevăratelor lor calităţi. Reproşurile de la tuşă, observaţiile nechibzuite ale antrenorului, ca şi cele ale jucătorilor mai vîrstnici în timpul partidei îl determină pe cel promovat să comită greşeli.

Promovarea ca şi menţinerea în echipă chiar în situaţia cînd nu a dat randamentul aşteptat, pot fi considerate ca un act de curaj din partea antrenorului, dar şi cunoştinţe de ordin psihologic şi profesional ale tehnicianului respectiv.

Tînărul fotbalist care nu a debutat cu succes poate fi cuprins de descurajare. Este foarte important ca cineva (antrenorul) să fie prezent în apropierea lui pentru a-i restabili încrederea în vederea jocului următor.

Sînt cazuri cînd debutul unui tînăr, ca şi meciurile următoare coincid cu un succes deosebit al acestuia. De-abia din acest moment antrenorul trebuie să fie mai exigent cu acesta, să-i pretindă mai mult, să-l supună pe sportivul în cauză unui regim mai sever şi la o înaltă disciplină.

Există şi cazuri cînd în lipsa unei supravegheri severe tineri cu perspective fotbalistice dintre cele mai frumoase au căzut pe panta înfrumurării. Este ceea ce putem numi „primejdia gloriei". Dacă pînă la debut astfel de jucători au avut tot interesul să se afirme şi şi-au atins scopul ajungînd în prima echipă, acum, deveniţi titulari în formaţia de bază, consideră că nu mai au ce învăţa, îşi închipuie că singur talentul le este suficient pentru a juca bine. În consecinţă nu mai lucrează cu aceeaşi conştiinciozitate, nu ascultă de jucătorii mai în vîrstă şi nici chiar de antrenor, se abat de la normele vieţii sportive.

Pregătirea jucătorilor de perspectivă, cît şi promovarea lor sînt probleme de actualitate în fobalul nostru. Ele cer o muncă suplimentară din partea antrenorului, însă dacă aceasta este dusă cu pasiune, rezultatele vor fi încununate de succes.

Conf. univ.
NICOLAE ROŞCULEŢ